

Jubilant MUDr. Petr Turek, CSc.

MUDr. Petr Turek, CSc., patří k nejvýraznějším osobnostem transfuzního lékařství v ČR současnosti. Je znám svým širokým odborným zaměřením, neutuchajícím zájmem o obor a ochotou věnovat tomuto oboru značný objem svého času.

Bylo možné použít klasický životopisný formát, na který jsou čtenáři našeho časopisu zvyklí. Dohodli jsme se však na méně obvyklé podobě ve formě krátkého rozhovoru. Vzhledem k tomu, že se s MUDr. Petrem Turkem známe desítky let, dovoluji si v otázkách ponechat familiární tykání.

Začněme genealogickou otázkou. Kdy se u tebe zrodilo rozhodnutí stát se lékařem, co bylo motivací a kdo byl případně ve tvé rodině či okolí lékařským příkladem, vzorem, inspirací?

V lékařském prostředí jsem nevyrůstal. Děda byl sice lékař, ale zemřel, když mi byl rok. A otcova studia medicíny byla ukončena brzy po roce 1948 (byl členem Spolku Mediků, který mj. v Únoru spolupořádal pochod vysokoškoláků na Hrad na podporu prezidenta Beneše). Ještě v maturitním ročníku jsem zvažoval, zda studovat chemii, biologii nebo matematiku. Pro medicínu jsem se rozhodl na poslední chvíli, tak trochu k překvapení všech.

Medici obvykle touží být kardiology, kardiochirurgy, neurochirurgy, gynekology a podobně, podstatně méně inklinují k malým navíc převážně laboratorním oborům. Co tě po studiu medicíny přimělo k výběru oboru hematologie a transfuzní služba (dnes transfuzní lékařství)?

Už během studií jsem pracoval jako pomocná vědecká síla zprvu na biochemii a pak na patofyziologii. Atmosféra v pracovní skupině vedené prof. Janem Neuwirtem byla v dusném prostředí druhé poloviny 70. let osvěžující. Práce pod ve-

dením MUDr. Přemysla Poňky (následně profesora na McGill University) přinášela situace, na které rád a s pobavením vzpomínám dodnes. Tyto zkušenosti mne asi nasměrovaly k hematologii.

Jestli se nemýlím, začínal jsi svůj profesní život v laboratoři pro poruchy hemostázy v ÚHKT Praha, kde jsi vyrůstal pod křídly trochu svérázného, ale uznávaného odborníka MUDr. Zdeňky Vorlové.

Formálně jsem nastoupil na interní aspiranturu na Transfuziologický úsek ÚHKT, ale mým tématem byly transfuzní přípravky s koagulační aktivitou (v té době hlavně kryoprotein). Přesun do koagulační laboratoře tak měl logiku. MUDr. Vorlová v té době nebyla považována za „dostatečně spolehlivou, aby vychovávala mladší kolegy sama a bez dozoru“, byla tedy „jen“ mou školitelkou – specialistkou. Myslím, že mne ovlivnila na celý život, odborně i lidsky.

V divokých devadesátkách jsi náhle přepřáhnul. Tvým hlavním pracovním tématem se stala transfuziologie. Co tě k tomu vedlo, není-li to tajné?

Na počátku 90. let mne nový ředitel ÚHKT prof. Neuwirt požádal, abych se vrátil na (v té době dost personálně vyprázdněné) transfuzní oddělení. Byla to výzva – léta předtím jsme se potýkali se zajištěním přípravků pro léčbu hemofiliků i dalších pacientů, a najednou jsem dostal příležitost něco změnit.

Více než dvacet let jsi byl součástí lékařského organizmu v Ústavu hematologie a krevní transfuze, kde jsi dosáhl až na post zástupce ředitele. Co pro tebe tyto roky znamenaly? Co bys případně vyzdvihl?

V letech strávených na koagulační laboratoři to byla především možnost odborného růstu. Po přechodu na transfuzní oddělení (a následně do vedení ústavu)

pak možnost ovlivnit, jak se pracoviště vyvíjí a kam směřuje.

Po 25 letech jsi ÚHKT opustil a zakotvil jsi na transfuzním oddělení Fakultní Thomayerovy nemocnice. Jaké před tebou stály výzvy? Naplnily se tvé představy určitých změn v chodu tohoto oddělení?

Vedení ÚHKT se změnilo a já také asi potřeboval změnu. Transfuzní odd. FTN jsem po prim. Hakenové přebíral ve víceméně funkčním stavu, bez zásadních problémů. Výzvou bylo zajištění rostoucích potřeb transfuzních přípravků – to přetrvává dodnes, protože spotřeba (zejm. v IKEM) stále stoupá. Práce ve FTN mi dala zkušenost s transfuzní službou z pohledu více „rutinního“ a větší pochopení pro každodenní provozní problémy.

Obraťme tvůj pracovní list a přejdeme k dalším čteným činnostem. Členem Společnosti pro transfuzní lékařství (STL) jsi od jejího vzniku v roce 1994. Od počátku jsi nepřetržitě byl členem výboru této odborné společnosti, z toho třikrát jejím předsedou, což je vlastně dosavadní rekord. Veškerý tvůj přínos naší odborné společnosti,

včetně tvých vzdělávacích, přednáškových a publikačních aktivit, nelze vyčíslit. Mohl bys zkusit vypíchnout některé zásadní změny v době tvého předsednictví?

Cením si především dvou věcí: STL je dnes společností respektovanou nejen kolegy z jiných oborů, ale i Ministerstvem zdravotnictví, Státním ústavem pro kontrolu léčiv nebo zdravotními pojišťovnami. To nepřišlo samo sebou, je to výsledek práce řady lidí, kterým je třeba poděkovat. STL dnes představuje prostředí, kde je možné odborné problémy široce diskutovat a výstupem diskuzí je řada oborových doporučení i respektovaných „stanovisek“. A druhá věc – podařilo se udržet společnost jednotnou a skloubit mnohdy protichůdné odborné a komerční zájmy.

Další z výřtu tvých aktivit jsou i tvá angažmá na Ministerstvu zdravotnictví ČR a na mezinárodní scéně. Mohl bys je krátce přiblížit?

Pro MZ pracuji již od roku 1991. Zprvu šlo o to, abych přesvědčil ministerstvo, že transfuzní služba je něco, co zasluhuje zvláštní péči i dohled – kvůli zajištění dostupnosti a bezpečnosti léčby i kvůli rizikům komercializace. Podařilo se vytvořit „Radu transfuzní služby“ (dnes Národní transfuzní komise) jako mezioborový poradní orgán MZ se zastou-

pením nejen transfuziologů a kliniků, ale i se zastoupením SÚKL, Červeného kříže a zdravotních pojišťoven (plátců péče). Byl vybudován systém povolování činnosti a kontroly správné výrobní praxe na transfuzních odděleních a byl nastaven režim úhrad transfuzních přípravků. Započala spolupráce s farmaceutickými společnostmi zpracovávajícími českou plazmu. Česká legislativa se postupně harmonizovala s tou evropskou. Změn, kterými transfuzní služba od počátku 90. let prošla, je mnoho, ale jsem rád, že jsem měl možnost tento vývoj ovlivnit. Již od roku 1991 jsem byl ministerstvem jmenován do odborné komise pro krevní transfuzi Rady Evropy (ta vydává Guide to the preparation, use and quality assurance of Blood Components, který je považován za „zlatý standard“ oboru), od roku 2004 (po vstupu do EU) jsem zastupoval ČR na schůzích „Kompetentních autorit pro krev“ Evropské komise, kde se diskutují podklady pro evropskou legislativu. Obojí byla z mého pohledu velmi zajímavá a pro mne odborně přínosná práce. A doufám, že jsem k rozumné podobě různých standardů či doporučení i trochu přispěl.

Nejen prací je člověk živ. K udržení duševní a tělesné stability a svěžesti v proudu pracovních povinností člo-

věk potřebuje udržovat i jiné zájmy a koníčky. Kde nabíráš mentální sílu či nacházíš uklidnění?

Nevím, jak je to s mou duševní a tělesnou stabilitou nebo mentálními silami, ale už v dětství jsem se stal členem „vodácko-turistického oddílu“ (tehdy jsem si myslel, že jsme „skauti“) a to mne drží dodnes. Turistika pěší, vodní i vysokohorská a pobyt v přírodě jsou dobrý „relax“. A kontakt s dětmi to potencuje...

Sedmdesátka spadá do mladého seniorského věku či raného stáří, což stále zní nadějně. Jakou vidíš svou další budoucnost na kolbišti transfuzní medicíny?

Na složitou otázku jednoduchá odpověď: „plánuji“ jen v krátkých úsecích. Teď je takovým horizontem rok 2026, kdy končí funkční období předsedy STL. Pak se uvidí (po dvou–třech letech je možné dojít třeba do stovky, ale to už je velká nadsázka).

Přeji ti další roky bez zdravotních a osobních lapálií, s touhou poznávat, hledat řešení a se zachováním přiměřeného nadhledu a také pocitu radosti z výsledků své práce.

*S jubilantem rozmlouval
MUDr. Jiří Masopust*